VII. évfolyam. Zombor, csütörtök 1888. évi julius hó 12-én. **56. szám.**

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 8 frt. — Félévre 4 frt. — Negyedévre 2 frt.
Néptanítóknak egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1.50.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő:
Dr. MOLNÁR GYULA.

Megjelenik hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.
Szerkesztőség: Gromon- és Zrinyi-uteza sarkán.
Kiadóhivatal: Csendes-uteza TOTH-féle ház.

A helyzet.

Vilmos császár a czárnál teendő látogatása által Oroszországot ellenállhatatlanul a politikai discussio és a politikai conjuncturák előterébe juttatta s ma az egész világ azon mód kitalálásával foglalkozik, hogy mint lehetne Oroszországot, külön fájdalmait és kedvteléseit, örökös traditióit és aspirátióit összhangba hozni az europai hatalmi állapot tényleges configuratiójával. Természetesen csakis a béke végett, ennek a jövőre állandó biztositása végett: mert ma sehogy sincs veszélyeztetve a béke, az idén absolute képtelen Oroszország háborut viselni.

Tekintettel e tényre, kézen fekvő dolog lenne, mindent úgy hagyni, a hogy a jelen pillanatban van és Vilmos császár békeactiójának tényleg nem lenne helyes értelme, ha az a fiatal uralkodónak nem csupán személyes érzelmeire, szivbeli vágyára, unokabátyjával rokoni barátságban egyesülni, vezetendő vissza, hanem inkább messzetekintő czélok s nagyszabású világbékei politika szolgálnak annak alapjául, ha t. i. az actio nem a nagy hatalmak közti oly kölcsönös viszonyok helyreállitására törekszik, melyek végre azon roppant katonai terhek könnyitésére vezetnének, melyek alatt Europa népei sinlődnek.

Eléretnék-e ezen, bizonyára minden dicséretre s fáradozasra érdemes czél Németországnak Oroszországgal leendő szövetsége által? Van az ily szövetségnek helye a hármas-szövetség mellett, kiegészithetné azt, nem kellene, hogy azt inkább szükségkép összeszoritsa, valódi helyéből kimozditsa?

Avagy jobban s biztosabban eléretnék-e a kitűzött czél egy compromissum, bizonyos megállapodások által, melyek, mint valamely békekötésnél, úgy Oroszországot mint Ausztria-Magyarországot szigoruan kijelölt hatalmi s befolyási körre utalnák a Balkánon.

Száz egyéb kérdésről hallgatva, nem kellene attól félni, hogy amaz általános európai humanus és culturális érdekek, melyeknek kimélése és ápolása Olaszországot és Angliát a keleti politikára vonatkozólag a mi részünkre vonták, szenvedni fognak? Érdekek, melyekhez ma Franeziaországnak is ép úgy köze van, mint a krimi háború idején s melyeknek önző megsértése esetleg franczia-olasz-angol coalitiót idézhetne elő, — az egyesült nyugoti hatalmak diplomatiai ellenactióját?

Végre is be kellene érni egy egyszerű transactióval s meg kellene vele elégedni, ha sikerülne Vilmos császárnak, unokabátyját, a czárt a létező objektiv állapotnak barátságos subjectiv viszony mellett leendő továbbvitelére rábirni. Ily esetben a Balkánt egészen magára hagynák és nyugodtan bevárnák, mint lesz az ozmán elem egyre porhatagabb s a megsemmisülésre érett, s az egyes keresztény elemek önmagukból, mely jövőre jogosult, öntudatos erőre küzdik fel magukat és akkor, ha a többé nem halasztható végleges megoldás ideje elérkezett, egész Európával egyetértésben, egy congressuson végre számithető lesz a világból a már oly régóta égő, kellemetlen keleti kérdés. Ezen subjektiv hangulaton alapuló transacktiót kieszközölni, a legkönnyebben kivihető lenne mindazon államférfiui kisérletek között, melyeket a német császár orosz utazása kitűzött czéljának tulajdonitanak: mindössze is csak arról lenne szó, hogy a czárban Ausztria-Magyarország önzetlensége iránt a Balkán-félszigetre vonatkozólag nagyobb bizalom gerjesztessék és Vilmos császárnak a vérrokon orosz uralkodóház iránti szivélyes meleg érzelmei által értékes kezesség nyujtassék a czárnak, arra nézve, hogy Németország osztrák-magyar szövetséges barátjánál következetesen s teljes erejével, teljes súlyával oda hat, hogy ez a jövőre is kerüljön mindent, a mi Oroszország méltóságát és jogos érdekeit sértheté. Ha ez eléretett, akkor visszavonhatja, sőt kell hogy visszavonja csapatait a lengyel határról Oroszország és akkor Németország is és Ausztria-Magyarország is könnyithetnek a súlyos fegyverkezésen.

Az országos izr. tanitó-egyesület Bács-Bodroghmegyei fiókjának közgyüléséről a következő tudositást vettük:

Amit az 1868. XXXVIII. t.cz. megalkotói pium desideriumnak tekintettek, mit az az időbeli pessimisták hiu ábrándnak tartottak, az ma rövid két évtized leforgása után már-már nagyszerű eredménynyel dicsekedhetik, roppant haladást mutathat fel — értem a népnevelés — oktatás ügyét, illetve ez ügy sikeres megoldásának kérdését.

Hazánk legjobbjai csoportosultak a szent eszme köré, legfenköltebb szellemű férfiai szegődtek a népoktatás zászlajához, — de mindezek daczára mire való volna az igazság rovására a szerénykedés, — mindezek daczára, mondom, tanügyünk előbbre vitelében, felvirágoztatásában az oroszlánrész a tanitókat illeti.

Ezek, áthatva feladatuk fontosságától, hivatásuk magasztos voltától és belátva azt, miszerint reánk, magyarokra a népnevelés létkérdés: ernyedetlen szorgalom, kitartó munkásság, fáradhatlan önképzés által — sokszor és sok akadálylyal küzdve — törekedtek a kitüzött czél elérésére.

Bátran elmondhatjuk önmagunkról a koszorus költővel:

„Szent hazánk!
Megfizettük mind mivel csak
Tartozánk.“

Az önképzés hathatós eszközei közé tartoznak elvitázhatatlanul a tanitói egyesületek és ezek gyülései. Ilyen gyülést tartott Zomborban e hó 8. és 9-én. Az

A „Zombor és Vidéke“ tárczája.

A kaszinó-egyleti dalárda estéje.

— F. hó 7-én. —

Beszélnek uborka-saisonról, pedig még be sem köszöntött. Sorra jönnek a szerkesztőséghez az üres ezikkek, tartalom nélküli tárczák, savanyu versek és több efféle tápláléka a papirkosárnak. Munkatársaink legtöbbje hallgat és pedig nagyon okosan; nem akarnak alkalmatlankodni holmi üresség ekkel; hanem azért némelyiket mégis folrázza aléltságából a múzsa s akkor nem nézi, hogy milyen lesz a tolla szülötte, csak ir, mert a múzsa „késteti.“ Aztán — gondolja magában — jó lesz egy kis levelecskét is megeresztení a redactionak; hogy „a ezikkem talán gyöngébb a kellettinél, de azért szives elnézésüket kérem, mert, tetszik tudni, a a hőség . . . stb.“

Egyik — nem tudom hovaváló — munkatárs-kolléga pláne oda irta a ezikke élére, hogy „tárcza tárgy nélkül.“ Amott közli valamelyik másik hasában a „Zombor és Vidéke;“ mert hát, ha „tárgy nélkül“ is van összetákolva, még sincs „tartalom nélkül.“

Hanem ha valaki tartalom nélkül dolgoz föl valami tárgyat, az már aztán alapos baj, igazán rávall az uborka-saisonra.

Én is rászántam magam egy tárcza erejéig megkinozni tollamat; tárgy csak lenne a hogy úgy, hogy tartalom is lesz-e, benne, azt nem én itélem meg. Meghagyta a redactor ur, hogy a kaszinó egyleti dalárda estéjéről irjak tárczát, de hát — uram fia — hogy tudok én arról valami élvezhetőt tálalni föl, mikor minimum öt tucat koncertet és bált megénekeltem már e hasábokon s kezdek egészen sematikusan dolgozni e téren. Mindig minden bálról valami ujat mondani — mert az kell az olvasónak, hogy ne halljon örökké egy hürt pengetni — teljesen absurdum.

Mert miről is kell szólni a referádának? Mosolygó üde leányarczok, boldog gardedamok, talp-esiklandó csárdás- és valzermelódiák, udvarolgató fiatalemberek, csillogó bálterem, quaterka, kakaskukorikulás (mert akkor megy szét a közönség): ezek a bál elemei; ezekről meg már untig szólt a nóta. Hanem azért, hogy ne csevegjek annyit hiába, megkisértem kombinálni ez elemeket. Előbb azonban a táncot megelőző koncertről kell számot adnom.

De ha egyszer a dalárdát is annyira ismeri a közönség! Sokan jobban ismerik, mint én.

A dicséretébe meg nem is kezdek, félek, hogy unalmassá leszek, pedig másképp nem emlékezhetek meg róla. Avagy a programmot vegyem „bonezkés alá“? (Egyik volt tanárom szavajárása, a ki előadásközben, még Gergely pápát is „szönyegre hozta“ és „bonezkés alá vette.“)

Nem vagyok zeneértő (az őszintéseget nagyon szeretem másnál is, de magamnál is); a zenedarabokat kritizálni tehát nem érzem magam hivatottnak. Elég csak annyit mondanom, hogy azokat a dalárda szeretett karmestere, Bergmann Ágost úr válogatta meg, és az ő vezetése mellett tanulta be és adta is elő a dalárda.

A völgyi rózsa, Jaj be szegény lettem, Elöntötte már a Szamos a partját, Erselindi csárda ki van festve, majd a Vigadás közben (Erted galambom) és Igyunk! az ember egyszer él, czimü darabokat a férfi kar adta elő, a Mazurkát a vegyeskar énekelte.

Csak szárazan regisztrálom itt, a dicsérő kommentár úgy is fölösleges. Hanem a Mihályi Ernő úr és Tessényi Vilma kisasszony solóját még is külön kell megemlitenem. Előbbi Mattei Titusz „Nem jön vissza“ czimü románczát, utóbbi Waldmann Rudolfnak Incognitójából vett s már széltig ismert „Kis halászleány“ solóreszeit énekelte. Mindkettőnek éneke legszebb pontjai voltak az est programmjának. A kis halászleányt hiába tapsolta perczeken át a közönség, csak nem akart másodszor is megszólalni.

Úgy látszik, azért siettek a koncert résszel, mert már nem győzték várni a táncot, ami csakhamar be is következett a Herczenberger Sándor zenekarának talpalávalója mellett.

És járta a fiatalság rezegve, csusztatva, mélázva, majd lelkesen forogva a csárdást, nem törődve a meleggel, mely ellensége a táncznak most nagyon is sietett oda nyomni bélyegét a kis angyalarczocskákra meg a patyolat ruháikra, mig künn folyton könnyezett a sötét mennyboltj olykor hangos zokogásba is törvén ki.

De hát ki törődik ilyenkor a meleggel! Ha táncz, legyen táncz, ha még úgy izzad is az ember. Azok a kis fehérczipős lábacskák nem egy könnyen fáradnak ki.

Meg is kisértem összeállitani az est tündéreinek névsorát, de csak úgy emlékezetből. (Nem tudom, nem szidja-e össze valaki az emlékező tehetségét, hátha csupa véletlenségből kifelejtett valakit a sorból. — Szerk.) Voltak közöttük olyanok is, a kik egészen új tagok a gárdában és bizony — mondhatom — nagyon kedves alakjai lesznek báljainknak. Nevüket azért odaiktatom Terpsichore veteránjai közé:

Bittermann Hermin, Falcione Mariska, Gromilovits Mariska, Herczenberger Matild és Vilma, Jerkovits Zsófika, Jung Karolin, Lovich Aranka, Mihályi Bella és Irma, Oláh Ida, Pocskay Ilonka, Radulovits Olga, Roheim Jenny, Sándor Orzsike, Schäffner Angyalka, Schneiderbauer Elza, Tessényi Flóra és Vilma, Tritschler Nina és Valter Aranka.

Elsőséget a kisasszonyoknak adtam, pedig az asszonyok közül is akartam rövidke névsort adni; az elsőség pedig az övéké; de hát a mai protekczios világban talán nem veszi rossznéven tőlem senki.

Ime:

Bittermann Nándorné, Falcione Lőrinczné, Gräff Nikázné, Hauke Imréné, Jerkovits Antalné, Matyasovszky Emilné, Mihályi Jánosné, Radulyovits Szilárdné, Röheimné, Schäffnerné, Schneiderbauerné stb.

Csak keveset emlitettem közülök.

S most azt hiszem, elő szedtem sorra az emlitett tényezők lényegesbjeit; és megirtam mégis a tárczát. Nem „tárgy nélküli“, mert bizony nagyon is sok mindenféléről emlékeztem meg benne, hanem hogy nem „tartalom nélküli“-e, azt majd csak önök mondják meg, a kik e sorokat átolvasták. Ha csakugyan az, úgy csak szidjanak össze, megérdemlem.

Pikrates.

Tárcza tárgy nélkül.

„Tárczát minden áron, még pedig azonnal. A szedőgyerek mindjárt itt lesz és még nincs kézirat.“

Ezzel a szavakkal rontott be a szerkesztőségbe a szerkesztő és felrázott ábrándjaimból, melyeket képzeletem szött magának arról a kis szőke fürtü angyalról, a ki az átelleni ház első emeleti ablakában ülve, nefelejtsék szemeit oda függesztette kis himző deszkájára, csak néha-néha vetve át reám egy rövidke pillantást, ami engem teljesen ábrándozóvá tett.

— Tárczát e perczben? Lehetetlen. Nincs se vénám se thémán — feleltem röviden.

— Pedig mindegy. Akárhogy is lesz, vagy miről lesz, csak tessék hozzá fogni, mert az idő drága.

A szerkesztő leült asztalom mellé s merően rám tekintve, pillantásával mintegy parancsolni látszott, hogy kezembe tollat vegyek. Gépiesen engedtem a szúró tekintetnek, felvettem a tollat, bemártottam a tintába és magam elé raktam egy csomó „kutyanyelvet.“ Perez perez után mult, és a tollat százszor is bemár-

Orsz. Izr. Tanitó-egyesület Bács-Borogh megyei Fiók-Egylete.

Ott láttuk a megye zsidó tanitóinak szine-javát, oda sereglett a megye legfélreesőbb zugában működő szerény — és tegyük csak hozzá szegény — falusi néptanitó, számszerint mintegy harmincz.

Ezek elszállásolása és egyéb komócziójukról Pollák Samu zombori kartárs fáradságot nem ismerő módon gondoskodott.

Julius 8-én d. u. 6 órakor tarttatott meg az előértekezlet, mely kisebb ügyek elintézésével, a nagygyűlést előkészitő bizottság kiküldésével, stb. foglalkozott.

Ezután az óvóintézet és ennek mulatsága vétetett szemügyre, a vacsorát pedig a városi szinház és Merelli tanár előadásának látogatasa követte.

Julius 9-én pont 9 órakor megjelent Ngos Czirfusz Ferencz kir. tanácsos és megyei tanfelügyelőnk, Gräff Nikáz s. tanfelügyelő és Városi Tivadar gymnasiumi tanár urak kiséretében.

A vendégek közt ott láttuk dr. Schuller Simon ügyvédet, Ádler bajai, és dr. Fischer zombori zsidó rabbit; továbbá Temunovics, Lukics, Jauch, zombori, Deánovics moholyi szerb tanitókat, Weigang János, apatini áll. felső népiskolai tanárt stb.

Csak a zombori izr. hitközség, illetve annak elnöksége tündökölt fényes — távolmaradása által, mert megfeledkezve az udvariasság, a vendégszeretet legelemibb szabályáról, nem méltatta, — hogy enyhén szóljak — a városba sereglett zsidó tanitókat még csak egy egyszerű üdvözlő szóra sem, bár egyes hitközségi tagok szives vendéglátással és szeretetreméltó előzékenységgel viselkedtek fajrokonaik irányában.

A tanfelügyelők és vendégeknek szivélyes üdvözlése után Walder Jakab polg. isk. tanár, mint egyleti elnök, elfoglalta helyét és szép, magvas, szónoki hévvel előadott elnöki megnyitójában határozottan körvonalozta „Az Orsz. Izr. Tanitó-egyesület és fiók-Egyesületeinek“ czélját és intencziót. „Félreértések elkerülése czéljából — ugymond — különösen hangsulyozandónak tartom és kijelentem azt, miszerint a hazai zsidó tanitóság távol áll minden separatistikus törekvéstől, ilyent neki imputálni csak a roszakarat vagy tudatlanság volna képes. — Nincs nekünk külön zsidó paedagogiánk, de igenis vannak héber tantárgyaink, melyek módszeres, rationalis tanitása minket illet, reánk vár; és van sajátos helyzetünk, amely más felekezeti tanitónál nem existál, de reánk, zsidó tanitókra nézve fontos és amely értekezéseink, tanácskozásaink tárgyát kell, hogy képezze.“

Végül üdvözli a megjelent tagokat, nemkülönben a központi választmány egyik kimagasló tagját, Csukási Fülöp fővárosi tanitót, mint az anyaegyesület kiküldött képviselőjét.

Csukási az anyaegyesület, valamint saját nevében köszönti a megjelenteket és megemliti, hogy országszerte szervezkednek a fiók-egyletek és ő e nagymérvű mozgalomban csalhatatlan jelét látja annak, hogy tanitóink hivatásuk magaslatán állanak és feladatuknakmegfelelni tudnak és akarnak.

Örvendetes eseményként konstatálja, hogy a zsidótanitók megszüntek a társadalom, helyesebben az iskolafentartó hitközségek páriái lenni, mely körülmény részben a zsidó hitközségekben mindinkább térhódító jobb elemek tisztességességének, de tulnyomó részt és első sorban közoktatásügyünk vezére bölcsességének és a tanfelügyelők ügyszeretetének tudandó be, kik nem csak a törvény betűjéhez ragaszkodnak, hanem annak szellemébe is behatolni tudnak. — Mintaszerű, követendő példaképp áll e tekintetben Bács-Bodrogh vármegye tanfelügyelőjének eljárása, ki számtalan esetben és sokszor bonyolult ügyekben tanusitá a tanitók iránti jóakaratát és állandósitásuk érdekében hervadhatlan érdemeket szerzett magának.

Csukássi után megyés tanfelügyelőnk emelt szót.

Elismerő szavakban tön említést a tanitói karnak a népnevelés terén kifejtett eredményes fáradozásáról, megigéré, hogy a tanitók igaz ügye nála kellő támogatásban részesülend jövőben is és egy pár jó tanácsesal látta el a jelenvoltakat.

Mély érzést, megindulást keltettek nem egy zaklatott tanitó kebelében a vigasz és jóakarat e szavai. A tanfelügyelő szavait harsány éljenzés követte.

Ezek után következett „A hitoktatás az állami tanitó-képzőkben“ czimü felolvasás. Előadó Stricker Simon bajai tanitó volt. Majd Lévai Izor Topolyáról „A zsidó tanitók árvaházáról“ értekezett, végül Szántó Ede szabadkai tanitó „Az irálygyakorlatok kezelése a népiskolában“ czimen szép felolvasást tartott. Mindezen — a tanitókat igen közelről érdeklő tételek tárgyalásához — több-kevesebb vita fűződött, mig közös megállapodás jött létre.

A tisztujitás és a jövő évi közgyülés idejének, helyének és napirendjének megállapitásán átesvén, a közgyülés d. u. fél 2 órakor véget ért.

Befejezésül egy kedélyes közebédre gyültek egybe a gyülés tagjai, hol a szokásos felköszöntők sem hiányoztak. Walder a közoktatás élén álló tudós miniszterünk, Trefort Ágostonra, majd Gönczy Pál államtitkárra ürité poharát. Csukási Bács-Bodrogh-megye derék tanfelügyelőit éltette, Schober Csukásit köszöntötte fel, stb.

Délutáni 4 órakor oszlott szét a társaság, melynek minden egyes tagja emelt hangulattal távozott, magával vivén e nap legszebb emlékeit, eltelve egy jobb jövő iránti biztos reménynyel.

Schober.

Előfizetési felhivás

a

„ZOMBOR és VIDÉKE“

VII. évfolyamának 3-ik negyedére.

Julius hó 1-ével előfizetést nyitottunk lapunk VII. évfolyamának 3-ik negyedére.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	8 frt.
Félévre	4 frt.
Negyedévre	2 frt.

Néptanitóknak:

Egész évre	6 frt.
Félévre	3 frt.
Negyedévre	1 frt. 50 kr.

Megyei s helyi hirek.

* **Kitüntetés.** Ő Felsége a király megengedte, hogy verőcei gr. Pejachevich Miklós lovassági tábornok és a IV. hadtest parancsnoka, a részére adományozott porosz kir. vörös-sas-rend nagykeresztjét, gyémántokkal elfogadhassa és viselhesse.

* **Beküldetett.** A zombori áll. főgymnasium ez évi Értesitőjében nagy figyelemmel olvastam az ifjusági könyvtár állapotáról szóló jelentést. Eltekintve attól, hogy a könyvtár számára beszerzett könyvek nagy része rendkivül hiányos izléssel van egybeválogatva, — a könyvtár szánalmas állapotát főkép annak vagyok hajlandó tulajdonitani, hogy az idén csakis 55 frt. 50 krt forditottak a könytárra, pedig 288 tanuló, á 50 krt, és igy összesen 144 forintot fizetett ifjusági könytárra. Hová lett a többi 88 frt. 50 kr? Wo ist die Katz?? — Nem hiszem, hogy a director úr megtagadná ez irányban a fölvilágositást, — valamint nem hiszem, hogy a tankerületi főigazgató figyelmét kikerülte volna a dolog. Egy tanügybarát.

* **Gyászhir.** Szónta község orvosát, dr. Friedmann Samut súlyos csapás érte; e hó 9-én ugyanis viruló szépségü leánya, a 14 éves Orzsike elhunyt. A család a következő gyászjelentést bocsátotta ki. Alulirottak az összes rokonság nevében is, fájdalomtól megtört szivvel jelentik forrón szeretett leányuk illetve testvérük Friedmann Orzsike, folyó hó 9-én hajnali 1 órakor, életének 14-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos kimultát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 10-én d. e. 10 órakor fognak a szóntai izr. sirkertben örök nyugalomra tétetni. Szóntán, 1888. évi julius hó 9-én. Áldás és béke lengjen a feledhetetlen halott porai fölött!

* **Értesités.** A szabadkai m. kir. állami tanitónőképző intézetben a jövő 1888/9. tanévre a felvételi vizsgálatok f. évi szeptember 1-én és következő napjain reggeli 8 órától fognak megtartatni. Az első osztályba felvételik szám szerint 15—20 oly növendék, kik a 14 évet betöltötték s a polg. iskola IV. osztályát, vagy ezzel párhuzamban álló más tanintézet osztályait jó sikerrel bevégezték. A felvételre szükséges tantárgyak: magyar nyelv, számtan, földrajz és történelem. Felvételi vizsgálatra csak azon folyamodók jelenhetnek meg, kik az intézeti igazgatóság részéről f. é. augusztus hó 2. felében irásbeli meghivást fognak kapni, mely meghivó azonban felvételüket még nem biztositja. A felvett növendékek a szükséges felszerelési tárgyakra nézve az intézeti igazgatóság által nyernek felvilágositást. Folyamodók szabályszerüen, bélyeggel ellátott kérvényeiket iskola-, születési és testi egészségökről szóló bizonyitványnyal és kötelező nyilatkozattal, hogy a tanitói pályán akarnak maradni, — felszerelve, a saját megyebeli kir. tanfelügyelőség utján legkésőbb f. évi julius 15-éig Bács-Bodrogh megye kir. tanfelügyelőségéhez vagy a helybeli tanitónőképző-intézet igazgató tanácsához kötelesek benyujtani. — Megjegyeztetik, hogy a folyamodványban a válasz megküldhetése czéljából az illető rendes lakhelye pontosan kiteendő. A kitüzött határidőn túl beérkező kérvények tekintetbe nem vétetnek. Kelt Szabadkán, 1888. junius 3. Az igazg.-tanács.

* **A szegedi katonai tisztikarnak** paliesi kirándulása fényesen sikerült. A különvonat Szegedről szombat d. u. 4 órakor érkezett meg Paliesra gyönyörü időjárás mellett, ahol tömegesen fogadták a vendégeket. A paliesi zenekar rahuzta a Rákóczy-indulót, de csakhamar el kellett hallgatnia, mert a zajos katonai zene teljesen elnyomta a hegedü hangjait. A paliesi park és egész környéke zengett az erős hangszerek zajától. A Szabadkáról érkezett vonatok szintén zsuffolva voltak kirándulókkal. A rendezőség nem volt eléggé gondos s az érkezett idegeneket nem kalauzolta senki. A délután folyamában azután volt díjlövészet üveggolyókra Flobert fegyverrel, galamblövészet, tekézés, csolnakázás és a rendezőség által teremtett többrendü társasjáték. A térzene 5—7 óráig tartott, mely után következett az étkezés, hogy a rövid éjszakából rendelkezésre álló órákban minél többet áldozhassanak vendégeink a tánez istenasszonyának. Táncoltak is éjfél utáni 2 óráig, amikor ünnepies kivonulás rendeztetett fáklyák fénye mellett az indóházhoz s a vigkedélyü hadfiak fél 3 órakor hazautaztak.

* **A felsővárosi-ovoda** nyári mulatságáról a következő tudósitást vettük: E hó 8-án vasárnap délután tartotta a felsővárosi ovoda-egyesület a kisdedek nyárimulatságát csinosan felditett kerti helyiségében. A mulatság, mely a szülők s számos érdeklődők jelenléte mellett folyt le, igen sikerültnek mondható. A változatosan összeállitott müsort a kisdedek igen kedvesen s ügyesen játszották végig. Szép volt látni a mint az ovonő szeretettől csillogó tekintetét végighordaná kedves kis nyájan, mint hadvezér katonáin, s a paranesszóra mint fegyelmezett sereg sorakozik a kedves kis csoport. „Egyenesen áll“, „fel a föt“, „sarkat össze“, hangzott fel acommando — melyet a gyermekek szépremüben teljesitettek. Láttunk válogatott s mulattató játékokat, minden egyes játékban észleltük a szellemet s irányt, mely az ébredező értelmet oly ügyesen fejleszti. A játékok után éneketek a kicsikék, s bájos kis hangjaikkal kedves s jó benyomást gyakoroltak a kedelyre. A nagy munka után következett a kisdedek ozsonnája. Öröm volt látni, mily jó étvággyal falatoztak a kedves kicsikék. A szülők azon boldog tudattal távoztak, hogy gyermekeik a lehető legkepzettebb s szakavatott kezekre vannak bizva. Este felé csinos leányaik izletes süteménynyel s frissitőkkel szolgáltak esekély ár fizetése mellett a vendégeknek, mely úton egybegyült jövedelem az ovó-egylet alaptőkéje javára van szánva. A zene lelkesitő hangjai mellett táncra kerekedett a vendégsereg ifju nemizedéke is, mely kedves s felejthetlen mulatságnak csak az éjféli vetett véget: különös elismerést érdemel az ovoda ügyes vezetőnője Veiner Ilon kisasszony, — a ki a szép mulatság rendezésében rendkivüli buzgalmat fejtett ki.

* **Hirek az egyházmegyéből.** A bibornok-érsek a felsőszent-iváni plébániára Csilics Bálintot, volt szabadka-sz.-terézi káplánt nevezte ki lelkésznek, Mihálovits Endre, monostorszeghi káplánt pedig zombori hitelemzőnek. Athelyeztettek hasonló minőségben, mint káplánok: Firány József Almásról Szabadka-sz.-Terézbe, Gärtner Sándor Hajósról Monostorszeghre, Szászy Ernő Bikityről Hajósra, Romich Gergely Csonoplárol Almásra, Fekete János O-Kanizsáról Petrovoszellóra, Vitt Ignácz Kupuszináról O-Kanizsára, Morvay Imre Petrovoszelloról Kupuszinára, Burkovits Ferencz Dautovára, Sándor József Fajszról Rigyiczára, Kanyó Tamás Szabadka-sz.-Rókusról a sz.-Terézbe, Simrák Béla Kuláról Szabadka-sz.-Rókusra, Winkler Pál Filipovárol Palánkara, Nágel Máté Palánkáról Filipovára. — Az új misések következő helyekre küldettek: Littvay Péter Csonoplára, Rechner Konrád Karavukovára, Szeitz János Nádudvarra, Kalmár István Szent-Istvánra, Vadócz Vince Fajszra.

---

tottam, anélkül, hogy csak egy árva szót is irtam volna a papirosra.

— Siessen hát barátom — szólt a szerkesztő — nincs vesztegetni való idő. Semmi kézirat sincs a nyomdában; a szedőgyerek nyomban itt lesz. Legalább fogjon már hozzá!

— De uram, mit tegyek, ha nem jut eszembe semmi!

— Hát irjon arról, ami nem jut eszébe. Annál érdekesebb lesz.

— De ha azok éppen unalmasak!

— Eh ne beszélgessünk! Irjon arról, amiről nem tud irni. Csak fogjon hozzá!

Oh ezek a zsarnok szerkesztők! a szegény hirlapiró mentegetődzései mit nekik! Nekik kézirat kell s azt hiszik, hogy a szerkesztőségi tagok csak mégrázzák kabátjuk ujját s onnan záporként hull ki: vezérczikk, apróság, politika, társadalmi czikk, tárcza, ujdonság, egyleti, városi-törvényszéki hir, közgazdasági tudósitás, sőt még az időjárás és a vizállás rovatozott kimutatása is. Mit gondolnak ők azzal, hogy a szegény ujságiró hangolva van-e vagy nem, nekik hirtelenében tárcza kell és a fizetett munkatárs köteles humoros tárczát irni, akár van jó kedve, akár nincs; a közönség előtt neki jó kedvvel kell megjelenni akár egy operette-primadonnának; mosolygó arczczal. Mi köze van ahhoz a publikumnak, hogy a primadonna anyját csak fél óra előtt tették a ravatalra!

Ujból bemártottam a tollat. S már a czimét akartam folpirgalni a „leendő szülöttnek,“ mikor ismét átpillantott az a kis szőke angyal. A toll kiesett kezemből. Felugrottam. Lehetetlen mondam és a kalapom után nyultam, hogy eltávozzam.

Ebben a perczben folynyilt az ajtó. És belépett a szedőgyerek.

Ami a háztulajdonosnak a villamcsapás, az a hirlapirónak szedőgyerek megjelenése, ha nincs czikk, ha nincs kézirat.

Visszatántorodtam. Paleczamat odatettem a sarokba s mint egy automat ültem le ismét asztalom mellé. A szerkesztő tekintetének sulyát éreztem reám nehezedni, a ki azzal vigasztalta a szedőgyereket, hogy csak várjon, nem sokára készen leszek.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

„Ó, ő volt az egyedüli akit lángoló szerelmem kioltathatlan tüzével szerettem, s ő, ő volt az egyedüli, a ki — megcsalt. Szerelmet szenvelgett, pedig csak kaczérkodott érzelmeimmel. Hazug volt a mosoly ajkán, hazug az a szó, a mi arról a mosolygó ajkáról suttogva elhangzott. Csalás volt tekintete, mely ábrándozni látszott. Hoditási kaczérság volt minden lehelete. Megcsalt . . . szétzuzta a keblemet . . . széttépte hitemet . . . és . . .“

Eddig értem el, mikor a kis szőke ismét reám tekintett, amivel minden gondolkozásom fonalát összebonyolította. Elfelejtettem, hogy mit is akartam irni, s hogy ki is az, akiről a tárczámban szó van. Hiábán vertem a toll hegyét a szerkesztőségi öblös téntatartóba, az „és“-re következő szót nem tudtam megtalálni. Mintha az emlékezetet teljesen elmosta volna az a szende tekintet mely úgy lopva jutott át hozzám s mintha a gondolat kerekeit szedte volna ki agyamból az a két nefelejts szem — egyetlen eszmém nem volt, s egyetlen szót sem voltam képes többé papirra tenni; az „és“ folytatása elmaradt.

A szerkesztőm észrevette a dolgot. Ő, kinek éles látása mindenre kiterjedt, látta pillantása, fölismerte annak hatását, észrevette, hogy gondolatom menetét mi akasztotta meg s belátta, hogy ilyen benyomás alatt kedélyeskedni csakugyan nem lehet. Szigoru arczvonásai eltünter, homlokának redői elmultak s mosolyogva fordult felém:

— Keljen fol barátom, a megkezdett tárczát majd én folytatom. Ön pedig menjen el valahová egy szép virágos kertbe, szedessen egy nagy csomó nefelejcsvirágot és küldje el ennek a szép szőke kicsikének, aki annyira elvette az eszét.

Nem tudom köszöntem-e, mikor elrohantam. Arra emlékszem, hogy egy sóvár pillantást vetettem át, arra az átellenes ablakra, aztán futottam addig, mig egy virágos kertre nem akadtam.

Hogy az „és“-nek mi lett a folytatása, sohasem néztem utána. De hogy a fiu kézirat nélkül nem ment el, arról bizonyos vagyok, mert egy szedőgyerek se teszi ki magát annak, hogy a mettőr mind a két fülét kiránczigálja.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ma ismét hátam mögött ül Guttenberg apródja. Csak ugy fut a toll a kutyanyelven! A humoros ötletek alatt kaczag a toll a kezemben! A tárcza kész.

Igen ám, mert az a kis leány már nem vet át lopva egy egy pillantást reám, hanem . . .

Itt ül az asztalnál mellettem, engem aranyos férjecskéjének nevez és csinálja a stafirungot — kis ellenzőt horgol — egy éves kis leánykánknak.

Almásy.

* **Új zeneművek.** Herczenberger Dezsőtől a tánczzene e fiatal művelőjétől ismét két sikerült szerzemény jelent meg, az ujvidéki „Jó Sziv“ ünnepély alkalmából. A rákóczi Parchetich Félix főispánnak ajánlt „Jó Sziv Induló“ és az ujvidéki hölgyeknek ajánlt „Csak szivesen“ — tipegő. — A két darab egy füzetben foglaltatik. — Kapható Schön Adolf könyvkereskedésében, ára 60 kr. Volt alkalmunk a zeneművek fülbemászó dallamairól meggyőződni, a tánczzene barátjainak melegen ajánlhatjuk „Jó Sziv Induló“-t és a „Csak Szivesen“ polkát.

* **Vadállat.** Egyik szabadkai szállodában volt alkalmazva B. L. pinczér s ugyanazon szállodában lakik egy tisztességes iparos ember családjával s gyermekeivel. A gyermekek közt van egy 3 éves kis leány, kit a pinczér már rég czukorral s egyéb csecsebecsékkel magához édesgetett s a ki a pinczért csak „csecse bácsi“-nak nevezte. Történt, hogy f. hó 3-án a délutáni órákban az iparos felesége a szőllőkertbe kiment, az iparos munkálkodott, mig a csecsemő gyermek a dadával az udvarban volt s a 3 éves kis leány körülötte játszott s felvitte magával az emeletre, amint azt már több izben is tette. Az iparos egy izben kijött, kérdezte hol van a kis leány s a dada mondotta, hogy a „csecse bácsi“ felvezette az emeletre. Az iparos ebben megnyugodott, tovább folytatta munkáját, mig neje is haza érkezett s nemsokára a kis leány is megjött, de most már nem jó kedvvel, mint máskor szokott, hanem sirva s panaszolta anyjának, hogy a „csecse bácsi“ őt bántotta. Az apa nyomban megtette a rendőrségnél a feljelentést, hol az előnyomzás foganatosittatván, kitünt, hogy a leányka megfertőztetve lőn. A „csecse bácsi“, kinek vadállatiassága jellemzésére nincs megfelelő szó, nyomban letartóztatva s már másnap a kir. ügyészségnek átadva lőn, hol megérdemlett büntetését elveendi.

* **Megszökött fegyencz.** A zombori kir. törvényszék fogházából a napokban Drahos János, több évi börtönre itélt rab megszökött. „Nyomozzák.“

* **Körrendelet.** Az árvizkárosultak javára természetbeli adományoknak a vasutakon kedvezményes dijtételek mellett leendő szállitása tárgyában. f. é. május hó 2-án 28.108. szám alatt kibocsátott körrendeletem fonalán, nevezetesen annak azon részére vonatkozólag, melyben jeleztem. hogy a közmunka- és közlekedésügyi miniszter ur, a szóban levő kedvezményi szállitás érdekében, a többi hazai vasutak igazgatóságaihoz és a dunagőzhajózási társaság üzleti igazgatóságához felhivást intézett: további tudomás illetve miheztartás végett értesitem a törvényhatóságot, hogy eme felhivás folytán a szamosvölgyi, budapest-pécsi és mohács-pécsi vasutak, valamint a dunagőzhajózási társaság is immár érvényesitették azon kedvezményes határozatokat, melyek e tekintetben a kir. államvasutakon megelőzőleg elrendeltettek. A déli vasut csak oly küldeményekre engedélyezett kedvezményes szállitást, melyeket testületek vagy hatóságok adnak fel. Végül az arad-csanádi vasutak hozzájárultak oly megszoritással, hogy csak a 2 mmát meg nem haladó küldemények szállitatnak, dijmentesen, mig a 2 mmát meghaladó küldemények után a rendes szállitási dij 50 %-a fog szedetni. — Budapest, 1888. junius 16. A miniszter helyett: Benitzky államtitkár.

* **A m. kir.** postatakarékpénztár főkimutatása szerint 1888. évi junius havában 33.246 betéttel 279.320 frt 12 kr. tétetett be 9.671 felmondás alapján 204.574 frt 13 kr fizettetett vissza. Az 1888 évi junius havi tiszta betétösszeg 71.745 frt 99 kr. A megelőző 1887. év megfelő szakában 33,567 betéttel 227.395 frt 82 kr. tétetett be. 8703 felmondás alapján 174.821 frt 11 kr. fizettetett vissza. Az 1887. évi junius havi tiszta betétösszeg 52,574 frt 71 kr. 1888. évi junius havában vásároltatott: 5% magyar papirjáradék a kir. postatakarékpénztár számára, névértékben 71.200 frt. különböző értékpapir a betevők számára, névértékben 10.300 frt. tehát összesen 81,500 frt névértékü értékpapir. 1888. évi junius havában belépett uj betevő 4384. Kilépett 3326. A betevők számában szaporodás 1058. A betevők száma 1888. évi május 31-én volt 119.836. Az összes betevők száma 1888. évi junius 30-án 120.894. A kir. postatakarékpénztár számára vásárolt és saját tulajdonát képező 5%-os magyar papirjáradék névértéke 1888. évi junius 30-án 2.680.100 frt. A betevők által 1886. febr. 1-től 1888. junius 30-ig megtakaritott tiszta betétösszeg 2.480.932 frt 69 kr. A járadék könyvecskékre elhelyezett értékpapirok névértéke 541,450 frt. A betevők által 1888. évi junius 30-ig megtakaritott összeg tehát 3.022.382 frt 69 kr.

* **A hagyatéki ügyekben** követendő eljárásra nézve a belügyminiszter, konkrét esetek felmerültével, két fontos intézkedést tett. Az egyik intézkedés vonatkozik azokra az esetekre, a midőn a hagyatéki ingatlanok az örököskődési eljárás tartama alatt eladatnak és a mikor igen gyakran előfordul az eset, hogy a hagyaték tárgyalását és beszavatolását, ugy a kir. biróságok, mint a gyámhatóságok, hatáskörükhez nem tartozóknak nyilvánitják. Ebben a tekintetben a belügyminiszter a következő határozatot hozta: Az 1877. XX. tcz. 254. §-ának második bekezdése, a gyámhatóság és a hagyatéki biróság hatósági körének megállapitásánál elválasztó vonalul azon körülményt jelöli meg, hogy tartozik-e a hagyatékhoz ingatlan vagy telekkönyvileg bejegyzett jog, avagy pedig nem. — E részben a törvény nem állapit meg különbséget arra nézve, hogy az örökösödési eljárás folyamán az ingatlan vagy telekkönyvileg bejegyzett jog eladatik ha igy vételárban, vagy el nem adatik, és igy természetben képezi az átadás tárgyát. Minthogy pedig a hagyatékot azon vagyon képezi, a mely az öröklés megnyiltakor, az örökhagyó halálakor létezett és mint ilyen leltárilag megállapittatik; mindazon esetekben, melyekben az öröklés megnyiltakor a hagyatékhoz ingatlan vagyon vagy telekkönyvileg bejegyzett jog tartozott, habár az örökségnek tárgya az örökösödési eljárás folyama alatt eladatott is, a további eljárás, illetőleg a hagyaték átadása, a királyi biróság hatásköréhez tartozik. A másik miniszteri intézkedés vonatkozik az örökösödési tárgyalások alkalmával, a hagyaték átvevői által, az egyes örökösök követeléseiről kiállitandó adóslevelek bélyegezésére. Erre nézve a miniszteri határozat azt mondja, hogy a hatósági jóváhagyástól függő irásbeli szerződéseknél nem az okirat kiállitásának napja, hanem a jóváhagyás kelte vétetik amaz időpontnak, melyben a kincstár joga az illetékre beáll s ennélfogva nincs akadálya annak, hogy az adóslevelek a hagyaték átvevői által bélyegtelenül állittassanak ki és a szabályszerü fokozatu bélyegilleték az árvaszéknél a jóváhagyás megadása alkalmával akép rovasék le, hogy a fokozatos bélyegilleték összegének megfelelő bélyegjegyek a helybehagyási záradékon keresztül irassanak.

* **Köszönetnyilvánitás.** Mindazon t. családoknak, a kik az orsz. izr. tanitóegylet bács-bodroghmegyei fiókjának f. hó 9-én tartott közgyülése alkalmából a vendégfogadási és egyéb rendezési teendőimben szivesek voltak támogatni, ez uton is legmelegebb köszönetemet nyilvánitom. Zomborban 1888. julius 10. Pollák Samu izr. tanitó.

* **Öngyilkosság.** Még a mult hét péntekén, azaz 6-án éjjel egy uriasan öltözött fiatal ember a budapesti Margithidról a Dunába vetette magát s ott lelte halálát. Az öngyilkos kilétét azonnal nem sikerült megállapitani mert csak egy görbe végü megyfa pálczát hagyott maga után a parton. Időközben azonban atyja fölutazott Pestre, hol fiat hiába kereste. Ama gyanuját, hogy öngyilkossá lett a hátrahagyott sétapálcza megerősitte, kiderült tehát, hogy Szabados Jenőnek hivják, gazdag bajmoki földbirtokos fia volt s egy budapesti terménykereskedésben praktizált. Hogy mi oka volt az öngyilkosságra, senki se tudja. Holtteste sem került meg eddig.

* **Ahr-redivivus.** A holtnak hiresztelt franczia nyelvmester Ahr, akiről azt beszélték, hogy a pálinka meggyulladt benne, — jelenleg ismét Zomborban van. Mint ő maga beszéli, franczia, angol és volapük leckéket óhajt adni. Bővebb felvilágositással csak délelőtt szolgálhat, mert délután már nem igen van erre alkalmas állapotban.

* **Óvintézkedések a járványok ellen.** A belügyminiszter a meleg évszak beálltával körrendeletileg utasitotta a törvényhatóságokat, hogy a köztisztaság fentartására s a járványos betegségek kiütésének megakadályozására az előirt intézkedéseket szigorunan hajtsák végre s különös gondot forditsanak a következőkre: 1. A légkör tisztaságának megóvására s igy tegyenek meg mindent, hogy az, ami a légkört, vagy a talajt tisztátalanná teszi, vagy az emberi egészségre ártalmas módon fertőzi, gyorsan eltávolittassék, illetve kellőképen fertőtlenittessék. 2. Az ivóviz tisztaságának megőrzésére. A közkutakat tisztittassák s tiltsák el a közkádakba a vizhordó edények bemeritését. 3. Az élelmi szerek és italok ellenőrzésére. Vizsgálják meg, hogy azok nem hamisitottak s ártalmasak-e? A piaczi rendőrség különösen a mostani gyümölcsérés idején a legszigorubban járjon el. 4. A vágóhidakra, vendéglőkre és korcsmákra, hogy azok környékéről minden szenny és hulladék naponként eltávolittassék. Az ezeken kivül felmerülő közegészségi vonatkozással biró viszonyok tekintetében is ügyeljenek arra, hogy mindaz, ami ártalmas vagy azzá válhatik, azonnal eltávolittassék. Eljárásuk eredményéről s e rendelet foganatositásáról pedig még e hóban tegyenek a belügyministériumnak jelentést.

* **Változás a közigazgatási beosztásban.** Bács-Bodrogh vármegye közönségének azon határozatát, mely szerint O-Soóvé és Uj-Soóvé községek közigazgatásilag a kulai járásból az ujvidéki járásba osztattak be, a belügyminiszter jóváhagyta.

* **Aratási naptár.** Nincs olyan hónap az évben, a melyben egyik-másik világrészben aratás ne volna. A januárius meghozza az aratást Ausztráliában, Uj-Seelandban, Chiliben és az argentini köztársaságban. Februárban és márciusban aratnak déli Olaszországban és Felső-Egyiptomban. Áprilisban van az aratás Mexikóban, Alsó-Egyiptom, ázsiai Törökországban, Perzsiában, Syriában és Kuba-szigetén. Májusban szól a kasza északi Afrikában, Közép-Ázsiában, Kinában, Japánban és Texasban. Juniusban Kaliforniában, Spanyolországban, Portugallban, Olaszországban, Görögországban, Lusitanában, Alabonnában, Georgiában, Kansasban, Koloradóban és Missuriban dülnek a rendek. Juliusban Románia, Bulgária, Magyarország, Ausztria, Francziaország, déli Oroszország, Nebraska, Minnesota, Uj-Anglia és felső Kanada szabadul meg kalász-diszétől. Augusztusban Anglia, Belgium, Hollandia, Németország, Dánország, Lengyelország, Manitoba és Kolumbia takarja csürbe termését. Szeptemberben északi Kanadában, Skótországban, Svájcban, Svéd- és Norvorszában aratnak. Októberben északi Oroszországban. Novemberben Peru és Dél-Afrikában és decemberben Berinában.

)(**Önállóan működő fertőtlenitő készülék** kapható Engel Adolf füszerkereskedésében, mely megsemmisiti a levegő mindennemü ártalmas bacillusát s hivatva van pótolni az eddig folyékony állapotban használt carbolt. Az egész készülék egy körülbelül 7—8 négyszög centiméternyi vékony doboz. Czélszerü dezinficziálásra annál is inkább, mert állandóan s egyenletesen működik, s a szobába bármely helyiségében felfüggeszthető. Szükség esetében azonban működése meg is szüntethető. Ára egy doboznak 40 kr.

Közgazdaság.

Koncentrált marha-trágya. (Engrais de boeuf.)

A nagy megeröltetések, melyeket földmivelésünk emelése érdekében tesznek és melyekkel azt üdvös reformok által javitani akarják, arra inditottak benünket, hogy gazdáink figyelmét egy oly uj kitünő találmányra irányitsuk, mely lehetővé teszi a földbirtoknak fölötte olcsó és intenziv kihasználását. A legeminensebb segitője a mezei termelésnek tudvalevőleg a föld rendszeres trágyázása. — Trefort miniszternek az a kijelentése, melyet nemrég tett, hogy a Bánátnak Magyarország éléstáraként való feltüntetése ma-holnap szatirává válik, — majdnem az egész országra nézve áll; és ennek első sorban gazdáink visszautasitó magatartása az oka, melylyel a modern földmivelés ujabb segédeszközeit fogadják. Igy aztán nem csoda, hogy a sokkal jobb magyar föld hektárankint átlag mintegy 10—14 hektoliter terménynyel kevesebbet ad, mint az angol föld, a minek csak az az oka, hogy mig a magyar ember minden ilyen „surrogat“ ellen kézzel-lábbal védekezik, addig az angol az ily segédeszközök racionalis alkalmazása által sokkal nagyobb eredményt képes felmutatni. Ehhez járul még nálunk a föld termő erejével való visszaélés, a mi — ha tovább is igy tart — oda fog vezetni, hogy földjeink termeléskėpesség tekintetében a leggyöngébbek mögött is visszamaradnak. Körülbelül két évvel ezelőtt azonban az ismert Saxl testvérek czég Temesvárott „Első cs. és kir. szabad koncentrált marhatrágya-gyár“ czim alatt oly telepet alapitottak, melynek termékei ma már annyira használtak és elterjedtek, hogy a gyár gőz- és sok más legujabb szerkezetü gépei mellett nagyon tekintélyes számu munkásokat is kénytelen foglalkoztatni. — A 60-as évek óta egy körülbelül 20 hold kiterjezésü területen 6—7 ölnyi magasságban fölhalmozott állati trágya anyagok, melyeknek tömege már óriási dimenziókat kezdett ölteni, úgy hogy már komolyan kellett ez óriási trágyahegy elszállitására gondolni, adták a nevezett czégnek az inpulzust, hogy ez anyag pulverilázásával, illetve koncentrásával kisérleteket tegyen, melyeket — mint a tapasztalat mutatja — nem csak technikai, hanem anyagi eredmény is kisér, ugy hogy e gyár készitményei földmivelési és nemzetgazdasági szakkörökben a legjobb fogadtatásra találtak és a kereslet folytonosan növekedik. — Különösen a mintagazdaságok azok, melyik eddig műtrágyát használtak és azt most a temesvári gyárnak koncentrált állati trágyájával pótolják, vagy mindkettőt egyidejüleg alkalmazzák. — A Saxl-féle trágyaanyagnak sok előnye van a közönséges műtrágyával szemben és a földmivelésnek legjobb elvén, az istálló-trágyagazdaság népszerüsitéséből, melynek czélja a földnek az állati trágya utján időről időre mindazokat az anyagokat visszaadni, melyek attól a kihasználás által elvonatak. A műtrágyánál kénytelen a gazda a tulajdonképeni hasznos alkatrészek mellett: mint nitrogén phosphorsav és kali, ezekkel arányban nem álló nagy mennyiségü nemcsak értéktelen, hanem még ártalmas részeket is felhasználni. — A Sax-féle trágyaanyag a következő alkatrészeket tartalmazza:

Egható szerves alkatrészek 70%. Hamu 30%. 100 rész alkatrészben: Viz 9.16%. Főoldható phosphorsav 2.30%. Nehezen oldható phoshorsav 3.02%. Nitrogén (Légeny) 3.05%. Kali (K_2 O) 1.02% Kénsav (S O_3) 0·78%.

Ez az összetétel mutatja, hogy a töményitett marhatárgya kitünően alkalmas a gabnaneműek és mezei termények trágyázására. Nem képzelhető sem jobb sem könnyebben közölhető trágya mint a nevezett temesvári gyárnak terméke és bizonyára csak szolgálatot teszünk a magyar dazdaközönségnek, ha e hazánkban uj iparággal, mely rövid fennállása óta a szakkörökben oly kitünő fogadtatásra talált, — az idei nagy-kőrösi gazdasági kiállitáson pedig első dijat: a r a n y é r m e t nyert — megismertetjük és kivánjuk, hogy e gyár hazánkban az ohajtott üzleti virágzásnak induljon.

A király a kereskedelmi muzeumban.

(Folytatás.)

Leghosszabban beszélt ő felsége lovag Falk Zsigmond kir. tanácsossal, a Pesti könyvnyomda részvénytárzaság érdemes vezérigazgatójával, a kihez közvetlen ezzel a kérdéssel fordult: Ön most Brüsselben volt? Falk ur azt válaszolta, hogy Bécsben is volt az iparkiállitáson, mely reá egy világkiállitás benyomását tette és jobban tetszett, mint a brüsseli. A király mosolygott és megjegyezte, hogy ő maga is bámult, hogy olyan szépen összehozták a bécsi kiállitást s rá is igen kedvező benyomást gyakorolt. Aztán megnézte a király a részvénytársaság kiállitott nyomtatványait, melyek kiváló izlés, formacsin és tisztaság által tünnek ki s különösen felkeltették figyelmét a társaság nyomdájában művészileg kiállitott „Jó sziv“ bazár-ujság női arczképcsoportjai, melyekről ő felsége mindjárt felismerte, hogy fototipográfia utján készültek és ugy a sokszorositó, mint a nyomdászipar haladása felett lovag Falk ur előtt örömet és megelégedését fejezte ki.

A fehérnemü és divatárú czikkek csoportjában ő felsége egyenesen Brachfeld Szigfrid nádor-utczai divatáru czég szekrényéhez lépett s a czég főnökét megszólitásával is kitüntette. Ő felsége néhány perczig nagy érdeklődéssel nézte a kitünő izléssel készitett gyönyörü fehérnemüeket, valamint egy ott fekvő teljes férfi kelengyét és azokról Brachfeld urnak többször tetszését nyilvánitá. A király kérdéseire Brachfeld ur által szolgált felvilágositások után, teljes megelégedését fejezte ki s azt mondá: nem hitte volna, hogy nálunk e szakma már annyira haladt.

Habár a kiállitás gazdagsága és sokfélesége fényes tanulejét adja a hazai ipar fokozatos fejlődésének, el kell ismernünk, hogy számos oly czikk hiányzik még onnan, melyekben igen nagy nálunk a fogyasztás, de mert ide haza nem készülnek, külföldről kell azokat beszereznünk. Ilyenek például a most annyira időszerü nyaralói és fürdői szükségleti czikkek melyeket csak a muzeum keretén kivül találhatunk a Kertész Tódor czégnél, hol e saison-czikkek más sokféle háztartási, kertészeti, szobadiszitési játék stb tárgyakkal együtt valóban egy kiállitást megközelitő dús változatosságban találhatók. Lehetetlen volna felsorolnunk mindama legnagyobbtól legapróbbig menő czikkeket, melyek a Kertész Tódor czég dorottyai-utczai üzletében és kirakataiban a járókelők méltó figyelmét vonják magukra. Csupán a saison-czikkek közül emlitünk néhányt, milyenek: kertiszékek, indiai hintóágyak, kerti legyezők, utitáskák, vadász felszerelések, gummi áruk, kertészeti, méhészeti- és halászati czikkek, tornaeszközök, sport és vivó készletek, fegyverek, különféle testedző, szórakoztató és mulattató játékszerek, toilett czikkek, dohányzó eszközök, keleti és török dísztárgyak stb., melyekre ilyenkor óriási a kereslet. Van ezek közt igaz számos szép és czélszerü tárgy, mely a hazai ipart vallja mesteréül de fájdalom, sok olyan is, melyeket nálunk nem, vagy csak igen kis mértékben állitanak elő. Ezek meghonositása a jövő iparosainak lesz feladata s hogy ezt könyebben tehessék Kertész Tódor ur kivánatra bérmentve megküldi 850 ábrával ellátott nagy árjegyzékét tanúlmányozás végett kézmüveseinknek valamint bárkinek, a ki előforduló szükséglet esetén megrendelésével felkeresni akarja.

CSARNOK.

Emberek.

(Elbeszélések. Irta: B r ó d y S á n d o r.)

Hugo Victor mondja valahol, hogy az emberiségre háromféle nyomoruság átka nehezedik. Az elsőt a természet, a másodikat a törvény, a harmadikat a vallás rakja vállaira.

Többé-kevésbbé valamennyiünknek meg kell küzdenünk az élet e legnagyobb terheivel, de ennél sokkal szomorúbb az, hogy nagyon nagy azoknak a száma, a kik nem tudnak megküzdeni velük!

Bródy Sándor legujabb kötetének az „Emberek“-nek alakjai mind ilyen küzködő, harczban elbukó, szánalmas emberek; nem az idealistának szivárványszinben tündöklő hősei, hanem a legkomolyabb életből ellesett harczok szenvedői. Emberek, a kiknek legnagyobb gyarlóságuk az, hogy emberek.

A komoly gondolatoknak mily végtelen egymásutánját inditja meg lelkünkben e 8 kis novellának mindegyike; az életnek hány igazi képét tárja fel e sötét szemű kaleidoskop, a melybe csak egy fénysugár világit be, csak a költő lelkületének ragyogása!

Mert az elbeszélések hátterén mindenütt nyomot hagyott az iró fogékony kedélyvilága. Távol a naturalizmus durva szinezéseitől, Bródy Sándor még a legrealisabb jeleneteket is izlésesen tudja kidomboritani. Kinek a virágillat tetszik, arra itt is rátalálhat és az ember jobb érzéseit ép oly igaz világitásban láthatjuk e sorokban, mind a mily megrázóan vannak ecsetelve a halandó ember romboló szenvedélyei a húsnak, vérnek lázas tombolásai, a felesigázott rajongásnak óriási tévedései.

S nincs a jellemzésben semmi természetellenesség, nincs az előadásban áradozás, a meseszövésben konvencio. Közvetlen és drámai minden kép, — s az árnyékolást — sajátságos — Bródy

Sándor világos színekkel eszközli. Hiszen maga a raiz, máskülönben nagyon sötét maradna, és a szűzsének kell valamit enyhiteni a tragédiák komolyságán!

Oh mert bizony elég komoly a tárgy mindenütt!

„A diecsőség felé“ az első novella címe. Egy hiú, rosszul nevelt, léha leánynak története, a ki komolyan gondolkozik már a fölött, hogy mennyiért bocsássa árúba szépségét és könnyű vérrel kikaczagja a szegény ifjút, ki szivét ajánlja fel neki, a mikor egyszerre csak árván marad a leány. Szánalmas helyzetében hivatja az elutasitott imádót a kiről csakhamar kitűnik, hogy ő is csak ember. November Dávid, a szegény orvostanhallgató, szomorúan vallja be Zseninek, hogy most már nem számithat ő reá sem. Jegyben jár egy leánnyal, akinek szüleitől a vizsgapénzt előlegezte. Az árván maradt leánynak el kell hát hagynia a szinitanodát, a „diecsőség felé“ vezető utat, és vidéki rokonai szárnyai alá kell menekülnie.

— Ezzel be volna fejezve a történet. De az iró olyan leplezetlenül sejtteti a történet folytatását, hogy az olvasónak, — aki már azt remélte, hogy Zseni lelke meg fog javulni — meg kell döbbenie. A rokoni házban két férfiúra (a néni férjére és fiára) talál a gonosz leány, és rögtön elhatározza, hogy ezeket meg fogja hóditani . . .

Ezzel végződik a történet, mert a befejezést mindenki elgondolhatja.

Nincs olvasó, a ki meg nem felelhetne magának a kérdésre melyet Boccaccio Dekameronjától, a Gesta Romanorumtól kezdve Bródy Sándorig, minden novellához intéztek már. „Hát aztán?“

— Hát aztán . . . „Pisztoly durranása, halálhörgés, rimánkodás, szitkok, átok, kín, kéjes és boldogtalan sóhajtások fognak itt felhangzani.“ — Ez a mese vége.

A következő elbeszélés, a „Rabkatonák,“ Stefan Dobinak, a szegény bakának szomoru története. Nagyon egyszerű, de nagyon megkapó. Az idegen földön szenvedő magyar fiuknak keserves sorsa, a parasztkatona nyomorusága, naiv észjárása mind, mesteri közvetlenséggel van festve. Stefan Dobi a börtön kőházában hijába várja a szabadulást, — már csak álmában látja viszont a falujának tornyát, meg unokahugát, a Pályi Pap Juliannát, — a kinek szőke haját dehogy tudná felejteni. — Ott is vész, el is temetik cseh földön. — Huzhatják a temetésén a gyászindulót, Stefan Dobi nyilván még akkor is a kendertiloló lányok nótáját hallja, a mit halálos óráján dudorászott:

„Vág-Kis-Tállya falujába',
Kis angyalom kapujába'
Három vadalmafa látszik,
Hej, de vidáman virágzik!“ . . .

— A „Szerelemről“ is ir Bródy Sándor. Csakhogy nála nem Adonis a férfiu, és nem Vénusz a hölgy. Két szörnyen nem szép halandó ártatlan, boldog szerelmének története, csak egy kis kép az egész, a melynek komikus alakjait szerelmük bensősége teszi szeppé. A „szenvedők“-ben egy haszontalan urfival ismerkedünk meg. Öreg édes anyja és három öreg nagynénje tartja el, mig végre a munkába bele nem szakad a négy öreg, a ki halálra dolgozza magát az ötödikért, az ifjúért, a haszontalanért.

Az „Alkusz“-ban a haldokló családapa, csakhogy családjának biztositsa a jóllétet, halálos ágyán követi el a sikkasztást.

A reábizott nyolczvanezer forintnyi értékpapirt leánya völegényének adja át, és tűri, hogy utolsó perczeiben sikkasztónak, gazembernek mondják a törvény emberei, meg a károsult.

— A nyomorult embernek tragikus küzdelme markans vonásokkal van festve. Már-már fölülkerekedik lelkében a becsületérzés, de a feleségnek rimánkodása megint fölkelti szivében a vérség vonzalmát, a mely leszorit minden egyéb érzést a beteg lázas lelki világában. S milyen megkönnyebbülést érez az asszony, mikor remegő kétségét megszünteti az ember halála, ki mindenét feláldozta övéiért; — és milyen szörnyű igazságot olvas ki az olvasó e sötét meséből!!

— Következik egy szerelmi idyll, de nem az a rendes történet, a hol az első fejezetben elmaradhatatlan az illatos boudoir, a képes pongyolában heverésző urnő, a második fejezetben megismerkedünk azzal a bizonyos ideális ifjúval, a kinek okvetlenül göndör haja van, a következő fejezeteken pedig azért hurcoltatunk keresztül, hogy az utolsó fejezetnek, az eskűvőnek, legyen valami előzménye is.

Az „Örök láz“ szerelmeseinek nem ilyen a története. Itt a mese közepére esik a szivek delelője, s a végén jő a — kiábrándulás.

Borzi Béla, a húsz éves jogász, és szoba szomszédnője, Kovács Ida, a kardalosnő egymásba, szeretnek. Merő ellentét a két szerető. A leány eröteljes, nemeslelkű, csalódott lélek, az ifju érzékeny, tapasztalatlan, gyönge. Képzelete az első szerelem rajongásával fiatalitja meg a színésznőt, a ki nála jóval idősebb. Hiszen Kovács Idának van egy 10—15 éves leánykája is, a kis Hanna. De a korkülönbség nem akadályozza meg őket abban, hogy egymáséi legyenek. Megismerkednek, és Ida elmondja élete történetét. Elbeszéli, hogy vidéki primadonna korában mennyit kellett türnie a sikamlós pályán.

A leány naplójából megtudja az ifjú, mily sokáig állt ellen a kisértéseknek Ida, és csak egyszer ejté hálójába a csábitás, — és megszületett leánykája, a kis Hanna. — Nemsokára nem választja el őket többé semmi. A szerelmesek együvé mennek lakni, — és megszületik a kis Sándor is. Ficzere, Borzinak barátja a keresztapa: neki tetszik a historia, meg a „gipsz-fehér arczú asszony, a kinek suttogó, tört szavai csodálatos boldogságról beszélnek.“ — Kovács Ida még most sem akarja, hogy frigyüket a pap is megáldja. „Ha megun, elhagy, — ha meghalok, eltemet!“

És a jó fiú erre még jobban rajong a leányért.

A kis Hanna pedig már körülbelül 15 éves. Esténkint — mig a mama a színházban van — orronverőcsket játszanak otthon, Béla bácsival. Egy este mindig a jogász nyer, s a leányka elszalad az orrverések elől. Borzi Béla utána megy, és büntetésből megesőkolja a lányt.

És megrémülve veszi észre, hogy milyen édes, milyen forró a tizenötéves lány ajka.

„Megdöbben, észre tér.

Hiába, az örök láz sorvasztó heve megesapta, megrázta, — most először, igazán!“

Hogy mi következik ezután; elgondolhatjuk. — Az emberi sziv meglakol azért, hogy tévedett . . .

Még két történet van a kötetben.

Az „Özvegy“-é, ki tizennégy évig vár férje halálára, hogy régi szeretőjét lehessen, és mikor másfél évtized szörnyű rabsága után végre felszabadul, — hivatja a régi imádót.

S kiábrándul, — mert szomorúan látja be, hogy mulandó minden. — „Egy férj története“, az utolsó elbeszélés. Plank Ádám, a finánez, egy budai korcsmában éjjeli borozgatás közben elbeszéli élete történetét. Először csalta meg felesége, a kit a sárból szedett fel, és ő mindannyiszor visszafogadta. Most megint oda jár, de ha találkoznék vele, rögtön lelőné. Mutatja is a töltött fegyvert.

— Hajnalodik. Plank Ádám a korcsma ablakán keresztül megpillantja asszonyát, akit halálra keres. Fölugrik, de akkor már benn van az ivóban a sápadt, elkényszeredett nő karján, gyermekükkel. „Ölj meg Ádám, ha tudsz. — de azért mégis csak téged szeretlek!“

— S Plank Ádám nem tudja ráemelni a fegyvert az aszszonyra. De vissza se akarja venni többé.

Főbelövi hát magát. Ott nyomban.

„Az órám, . . a gyűrűim a gyermeké.“

S lerogyik haldokolva.

„Ezt nem tettem . . . ezt mégse tettem soha“ — jegyzi meg valaki a társaságból.

. . . Sokat vitatkoztak már idealismus és realismus felett. Nem szólok ehhez. De ha jól meggondolom, hát igaz, hogy az ilyen realistikus irányú mű talán megfoszt egynémely illusiótól, és hatása lehet néha, néhol disharmonikus is, — de azért a szivet mégis nemesiti.

Erről jó a Bródy Sándor könyve.

P. D.

Uj menet-rend.

Érvényes 1888. évi julius hó 1-étől.

Szabadka-Szeged

Állomások	712. vegy. v.	704. szem. v.	702. szem. v.
Szabadka indulás	5.35*	2.35	6.30*
Palics	5.54*	2.53	6.48*
Horgos	6.35	3.34	7.27*
Szeged érkezés	7.16	4.13	8.06*
N.-Várad érkezés	6.50*	—	—

Szeged-Szabadka.

Állomások	701. szem. v.	703. szem. v.	711. vegy. v.
N.-Várad indulás	—	—	9.26
Szeged indulás	8.00	11.44	8.50*
Horgos	8.40	12.25	9.36*
Palics	9.16	1.02	10.17*
Szabadkára érkezés	9.34	1.20	10.36*

Szabadka-Baja.

Állomások	2512. vegy. v.	2502. szem. v.
Szabadka indulás	5.45*	2.45
Csikeria	6.32	3.20
Bács-Almás	7.18	3.52
Bikity Borsód	8.02	4.26
Baja érkezés	8.52	5.02

Baja-Szabadka.

Állomások	2501. szem. v.	2511. vegy. v.
Baja indulás	10.26	6.50*
Bikity Borsód	11.05	7.51*
Bács-Almás	11.45	8.47*
Csikeria	12.10	9.21*
Szabadka érkezés	12.40	10.00*

Belgrád, Zimony, Budapest.

Állomások	501. express	503. gyors v.	513. vegy. v.	507. szem. v.
Belgrád indulás	2.34*	5.35*	5.55*	5.16
Zimony indulás	2.48*	6.03*	6.30	5.48
Ujvidék „	4.23*	7.44	9.54	8.12*
Kiszács	—	—	10.30	8.35*
O-Kér	—	8.15	10.57	8.54*
Verbász Kula	—	8.31	11.30	9.18*
Hegyes Feketehegy	—	8.45	11.55	9.37*
Topolya	—	9.04	12.36	10.05*
Csantavér	—	9.21	1.04	10.26*
Szabadka érkezés	6.08	9.41	1.45	10.52*
„ indulás	6.10	9.53	2.25	11.22*
Budapest érkezés	9.40	1.42	7.30*	6.50

A Zimonyból Budapest felé közlekedő 513. sz. vonat Szabadkáig mint vegyes, onnét Budapestig mint személy vonat közlekedik, valamint az 507. sz. személy vonat Szabadkáról mint vegyes vonat közlekedik Budapest felé.

Budapest, Zimony, Belgrád.

Állomások	502. kel. expr.	506. szem. v.	504. gyors v.	512. omn. v.
Budapest indulás	5.38	8.00	2.28	9.10*
Szabadka érkezés	8.54	1.03	6.06*	8.50*
		514. vegy. v.		5.50 szem. v.
„ indulás	8.59	1.46	6.18*	6.15
Csantavér	—	2.29	—	6.42
Topolya	—	3.05	6.52*	7.07
Hegyes Feketehegy	—	3.42	7.11*	7.31
Verbász Kula	—	4.11	7.25*	7.54
O-Kér	—	4.39	7.41*	8.16
Kiszács	—	5.06	—	8.34
Ujvidék (vendéglő)	10.51	5.55	8.18*	9.06
Zimony érkezés	12.19	9.04*	9.53*	11.18
Belgrád érkezés	12.32	—	10.10*	11.35

A Budapestről Belgrád felé közlekedő vonatoknál az 512. számu vegyes vonat Szabadkától mint személyvonat közlekedik.

Szabadka-Eszék-Villány.

Állomások	812. vegy. v.	804. szem. v.	814 vegy. v.
Szabadka (vendéglő) indulás	5.40*	2.10	6.40*
Tavankut	6.15	2.35	7.20*
Bajmok	6.40	2.55	7.49*
Nemes-Milities	7.25	3.25	8.42*
Zombor	8.05	3.47	9.27*
Prigl. Szt.-Iván	8.36	4.08	10.02*
Szónta	8.55	4.22	10.24*
Gombos (vendéglő)	9.11	4.34	10.43*
Dálya	11.29	5.37	12.02*
			816. vegy. v.
Bród indulás	5.50	—	11.02*
Eszék „	1.47	6.18*	4.38*
Villány érkezés	3.47	—	6.25*

Villány-Eszék-Szabadka.

Állomások	803. szem. v.	811. vegy. v.	815. vegy. v.
Villány indulás	—	1.08	9.20*
Eszék „	8.26	3.46	11.31*
Bród érkezés	—	10.34*	4.29*
			813. vegy. v.
Dálya indulás	9.15	5.08	3.38*
Gombos indulás	10.21	6.24*	5.20*
Szónta	10.36	6.46*	5.39*
Prigl. Szt.-Iván	10.51	7.09*	5.59*
Zombor	11.19	8.10*	6.59
Nemes-Milities	11.35	8.38*	7.23
Bajmok	12.12	9.37*	8.10
Tavankut	12.30	10.02*	8.32
Szabadka érkezés	12.55	10.42*	9.05

A 803. sz. vonat csatlakozik Szabadkán Budapest, Belgrád, Baja és Szeged felé, 811. és 815. vonat csupán Budapest-felé.

Megjegyzés: Az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli idő csillaggal van jelölve.

NYILTTÉR.*)

MATTONI FÉLE BUDAI KESERŰVIZ

Több kiállításon jutalmat nyert.

Kapható minden gyógyszertár és ásványviz kereskedésben.

MATTONI és WILLE BUDAPESTEN.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő és kiadó-laptulajdonos:

Dr. MOLNÁR GYULA.

Tiz forint

napi mellékkereset

tőke és koczkáztatás (risiko) nélkül sorsjegyek részletfizetés mellett eladása által az 1883-ik XXXI. törvényczikk értelmében.

Ajánlatokat elfogad a

főv. váltóüzlet társaság,

Adler és -társa,

18—25 Budapesten.

Városligeti

testegyenesitő gyógyintézet

BUDAPESTEN,

(ezelőtt Dr. Fischhof-féle vizgyógyintézet) Hermina-ut 1525 sz.

Intézetünk a főváros egyik legmagasabb, legkiesebb és legegészségesebb helyén fekszik, ugyanazon területen, melyet eddig a dr. FISCHHOF-féle városligeti vizgyógyintézet foglalt el. A 44,000 négyszög méternyi sürün befásított telken épült Cottage-épület 30 tiszta, egészséges, külön bejáratú ujonnan átalakitott szobát foglal magában, — casinóval, zárt és fütheto folyosóval, tekepályával, lugasokkal stb. stb.

A fővárossal való összeköttetést lóvonatok és társaskocsik közvetitik.

Az intézetünkben felvett betegek minden beteg testalkatának és bajának megfelelően külön előállított készülék segélyével rendszerint **mütét nélkül** gyógyittatnak. — Kitünő és eddig el nem ért sikerrel kezeljük különösen a következő betegségeket u. m.:

I. Az összes bármely alapon fejlődött (csúzos, köszvényes, gümőkóros) izület-gyulladásokat. — II. Csonttöréseket, ficzamokat és ezeknek valamint az izület-gyulladásoknak utóbajait, u. m.: (zsugor) izületmerevségeket, korlátolt mozoghatóságot, végtagrövidüléseket, elgörbüléseket stb. III. A vele született és következményes elgörbüléseket u. m.: a gerinczoszlopnak oldal-, mell- és hátfelé irányult elgörbüléseit, angolkóros vagy csigolyaszúvas alapon keletkezett púpokat, tyukmelleket, görbenyakat, donga-, lúd-, ló- és saroklábat, donga-gacsos térdet. — IV. Gyermekhüdést és következményeit. — V. Zuzodásokat, csüzt és köszvényt.

Készülékeink a plastikai müvészet legmagasabb fokán állván, megvalósitják a modern testegyenesztet legmeresztebb követelményeit, minélfogva **minden betegnek kivétel nélkül a fönnjárást** és az egészséges fekvésü intézetünk tiszta levegőjében való szabad mozgást, de első sorban **a mütét** (operatió) **teljes mellőzését** lehetővé teszik. Az eddigi hidegviz gyógykezelés folytattatik.

Bővebb felvilágositást ugy az egyéb ezuttal fel nem sorolt betegségek gyógyitását — mint házi szabályzatunkat illetőleg, könyvecskékbe fűzött értesitőink nyujtanak, melyekkel kivánatra bérmentve szivesen szolgálunk. — Ezen, közhasznu intézményünkre kérjük a t. közönség pártfogását.

dr. Verebélyi László,
felelős főorvos, egyetemi m. tanár, a Stefánia-gyermekkorház sebésze.

4—5

Igazgatók:

dr. Róth Adolf, testegyenesitő, az intézeti betegek rendelő orvosa.

Fischer Győző, cs. k. udv. száll. orvos-, seb-, mű és testegyen. segélyművek gyárosa.

Oblát Károly könyvnyomdájából, Zomborban.